

Program rozvoja obce
Programovacie obdobie 2024 – 2030

PROGRAM ROZVOJA OBCE

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2024 – 2030

Formulár č. Ú1 – Hlavička dokumentu PRO

Názov:	Program rozvoja obce Ruská Bystrá na obdobie 2024 – 2030
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Sobrance, obec Ruská Bystrá
Schvaľovací orgán:	Obecné zastupiteľstvo obce Ruská Bystrá
Územný plán obce schválený:	12.09.2011 Uznesenie č. 4/2011
Dátum schválenia PRO:	19.04.2024
Gestor tvorby PRO:	Obec Ruská Bystrá
Dátum platnosti:	2024 – 2030
Verzia:	3.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Základné údaje	
Kraj:	Košický kraj
Okres:	Sobrance
Región:	Zemplín
Poloha:	48°51'24"S 22°18'00"V
Nadmorská výška	453 m n. m.
Rozloha	11,96 km ² ; 1 196 ha
Počet obyvateľov	104
Hustota obyvateľstva:	8,70
Nacionálne:	
PSČ:	072 64
ŠUJ	00325724
EVČ	SO
Tel. predvoľba:	+421-56
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obec Ruská Bystrá , Obecný úrad Ruská Bystrá 64, 072 64
Web:	www.ruskabystra.sk
E-mail:	ruskabystra@lekosonline.sk
Telefón	6584071

Program rozvoja obce
Programovacie obdobie 2024 – 2030

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PRO

Názov dokumentu

- Program rozvoja obce Ruská Bystrá na roky 2024
– 2030

Forma spracovania

- starosta obce,
- poslanci obecného zastupiteľstva
- s pomocou externého odborníka (spolupráca),

Riadenie procesu spracovania

- pracovná skupina pracovala v zložení:
- starosta obce,
- poslanci obecného zastupiteľstva
- s pomocou externého odborníka

Obdobie spracovania

- PRO sa začal aktualizovať koncom roka 2023

Financovanie spracovania

- náklady na vlastné spracovanie boli financované
z rozpočtu obce.

Obsah

Úvod.....	5
Cieľ 1 Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko	9
Cieľ 2 Zelenšie Slovensko	9
Cieľ 3 Prepojenejšie Slovensko	10
Cieľ 4 Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko	10
Cieľ 5 Európa bližšie k občanom.....	10
Analytická časť PRO	12
1. Základná charakteristika obce	13
1.1 História obce	13
1.2 Prírodné pomery	14
1.3 Technické pomery.....	14
1.4 Doprava.....	14
1.5 Životné prostredie	14
1.6 Obyvateľstvo.....	16
1.7 Bývanie	18
Podnikateľské subjekty a inštitúcie	19
1.8 Školstvo a vzdelanie	19
1.9 Sociálna sféra.....	19
1.10 Zdravotníctvo	20
1.11 Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia.....	20
1.12 Ubytovacie zariadenia.....	20
1.13 Služby -Stravovacie a reštauračné služby	20
1.14 Cestovný ruch.....	21
1.15 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2018 – 2023	22
1.16 Samospráva	22
1.17 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia	23
1.18 Analýza silných a slabých stránok územia.....	24
2. Strategická časť.....	28
1.23 Rozpočet a finančné hospodárenie obce	28
1.24 Zhodnotenie realizácie predchádzajúceho PRO.....	29
3.1. Akčné plány	29
Analýza vonkajšieho prostredia.....	35
STEPP analýza	37
2. Strategická časť.....	38
2.1 Vízia územia	38

Program rozvoja obce
Programovacie obdobie 2024 – 2030

3. Programová časť	42
3.1. Akčné plány	43
PRIORITA 1	43
HOSPODÁRSKA OBLASŤ	43
PRIORITA 2	46
SOCIÁLNA OBLASŤ	46
PRIORITA 3	49
ENVIRONMRNTÁLNA OBLASŤ	49
PRIORITA 4	51
4. Realizačná časť	53
4.1. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRO RUSKÁ BYSTRÁ	54
4.2. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA NAPŔŔANIA PRO	55
5. Finančná časť	59
5.1. Finančný plán	59
6. Záver	60
7. Prílohy PRO	61
7.1. Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO	61

ÚVOD

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv. Program rozvoja obce Ruská Bystrá s výhľadom do roku 2030 (PRO) je strednodobý strategický dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a je vypracovaný v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie obce. Na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja, ktorý vychádza z PHSR Košického samosprávneho kraja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom rozvoja obce Ruská Bystrá sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Ruská Bystrá, ktorý vychádza z predošlého PRO Ruská Bystrá. Tento dokument na základe výsledkov ročného hodnotenia bude sa priebežne aktualizovať a dopĺňať.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov s názvom Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030, ktorý definuje Program rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnuť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PRO nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Program rozvoja rieši ekonomický, sociálny a kultúrny rozvoj obce Ruská Bystrá, je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické programové dokumenty vypracované na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie.

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním:

1. Miestnej úrovni

- **Územný plán obce,**
- **Program rozvoja obce,** ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce,
- **Viacročný rozpočet.**

2. Národnej úrovni

Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027 schválená uznesením vlády SR č. 253 z 06.04.2022 a následne schválená Európskou komisiou vykonávacím rozhodnutím komisie z 18.07.2022.

Program Slovensko 2021 – 2027 schválený uznesením vlády SR č. 426 z 28.06.2022.

Stratégia financovania EFRR, ESF+, KF, FST a ENRAF na programové obdobie 2021 – 2027. Stratégia financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027, bola schválená uznesením vlády SR č. 267 z 12. apríla 2022.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR KSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

Víziou Košického samosprávneho kraja je vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Košického kraja pri hľadaní, riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja.

Medzi najzávažnejší a najzložitejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji patrí postupná sociálna degradácia stále väčšej časti obyvateľov a z toho vyplývajúca nezamestnanosť, nízke mzdy a chudoba. Dopyt po pracovnej sile sa vo väčšine tradičných odvetví priemyslu a služieb postupne znižuje. Konkurenčný tlak na globálnych trhoch výrazne zvyšuje tlak na rast produktivity práce, čo následne vedie k rušeniu „nepotrebných“ pracovných miest a nárastu nezamestnanosti. Preto bez zmeny doterajšej hospodárskej politiky nie je reálne predpokladať, že sa zamestnanosť ešte niekedy podarí udržateľným spôsobom dostať aspoň na predkrízovú úroveň pred rokom 2008. Podľa štatistík slovenská ekonomika z hľadiska jej základnej funkcie, „zabezpečovania pracovných príležitostí“ pre obyvateľov, patrí v tejto oblasti dlhodobo medzi najslabšie nielen v Európskej únii ale aj v OECD. Z týchto skutočností vyplýva základné poslanie

(misia) Košického samosprávneho kraja: *intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd* v Košickom kraji¹.

Finančné zabezpečenie v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 134/2020Z.z., sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach:

Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združením zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Košický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistení finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.

- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

- Na plnenie svojich úloh má obec okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

Zdroje a dokumenty v súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu rozvoja obce Ruská Bystrá . Ide o nasledovné strategické dokumenty:

Ako podporné materiály pri vypracovaní Programu rozvoja obce Ruská Bystrá boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania. Obec Ruská Bystrá má následne možnosť čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorit v zmysle stanovených tematických cieľov.

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku

¹ PHSR Košického samosprávneho kraja

Program rozvoja obce
Programovacie obdobie 2024 – 2030

súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie z Operačného programu Slovensko.

Operačný program Slovensko sa člení na 5 cieľov politiky súdržnosti :

Cieľ 1 Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko

Európsky cieľ politiky 1	Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa
Podpora	vedy, výskumu a inovácií
	digitalizácie,
	posilnenie malých a stredných podnikov
	rozvoj zručností
	digitálnej pripojiteľnosti
Investície do vedy, výskumu a inovácií prinesú lepšie a kvalitnejšie pracovné miesta a tým aj dôstojnejší život ľudí v regiónoch.	

Cieľ 2 Zelenšie Slovensko

Európsky cieľ politiky 2	Zelenšia, nízkouhlíková Európa
Podpora	energetickú efektívnosť,
	znižovanie emisií skleníkových plynov,
	energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie reflektujúc aj globálnu situáciu a potrebu znižovania závislosti slovenskej ekonomiky
	investície na adaptáciu na zmenu klímy
	prístupu k vode
	posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, ako aj udržateľnú mestskú mobilitu
Podstatná časť zdrojov z nových eurofondov pôjde na ochranu prírody a životného prostredia. Na ochranu prírody a biodiverzity je vyčlenených 721 miliónov eur, najmä na podporu chránených častí prírody a krajiny (248 mil. eur) a prieskum, sanáciu a monitorovanie environmentálnych záťaží (239 mil. eur). Pre zdravší život v mestách a obciach budú dôležité investície do udržateľnej mestskej mobility (891 mil. eur), medzi nimi aj investície do ekologickej verejnej dopravy (491 mil. eur) a cyklodopravy (100 mil. eur).	

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
 Programovacie obdobie 2024 – 2030

--

Cieľ 3 Prepojenejšie Slovensko

Európsky cieľ politiky 3	Prepojenejšia Európa
Podpora	rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete
	Rozvoj vnútroštátnej, regionálnej a miestnej mobility
Významná časť nových eurofondov je určená na riešenie problémov, ktoré boli v minulosti zanedbávané – budovanie a opravy ciest I. triedy (241 mil. eur), ciest II. a III. triedy (169 mil. eur) a rekonštrukcie miestnych komunikácií (62 mil. eur).	

Cieľ 4 Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko

Európsky cieľ politiky 4	Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa
Podpora	prístupný trh práce,
	kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce
	aktívne začlenenie a podporu dostupných sociálnych služieb pre znevýhodnené a najodkázanejšie skupiny obyvateľstva, vrátane marginalizovaných rómskych komunit, rodinné poradne
	podporu sociálnych inovácií a potravinovú a materiálnu pomoc pre najodkázanejšie osoby.

Cieľ 5 Európa bližšie k občanom

Európsky cieľ politiky 5	Európa bližšie k občanom
Podpora	hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni integrovaným

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

	prístupom, a to aj prostredníctvom podpory kultúry a prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu, verejných športovísk a bezpečnosti v regiónoch Slovenska.
--	---

Špecifickým cieľom v novom programovom období je **Fond spravodlivej transformácie**, ktorý pomôže riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky regiónom, ktorých sa týka prechod na uhlíkovú neutralitu. **Z balíka 441 mil. eur** môžu čerpať región horná Nitra, Košický a Banskobystrický kraj. **Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.**

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR
DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR
DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR
DOTÁCIE MINISTERSTVA INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE SR
DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY SR
EKOFOND SPP
WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIATKOVÝ FOND)
NADÁCIA SPP
NADÁCIA ORANGE
NADÁCIA EKOPOLIS NADÁCIA PONTIS

ANALYTICKÁ ČASŤ PRO

Analytická časť PRO obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu rozvoja obce Ruská Bystrá na roky 2024 – 2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka č. 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad
PHSR Košického samosprávneho kraja	2016-2022	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán veľkého územného celku Košického kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti,	do 2030	národná	www.minv.sk

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

inklúzie a participácie Rómov do roku 2030			
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk
Program Slovensko 2021 . 2027	do 2027	národná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka

Tabuľka č. 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.ruskabystra.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk/SODB/ www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Obec Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.ruskabystra.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Centrum vedecko-technických informácií	www.benatina.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec	www.ruskabystra.sk
Sociálna sféra	Obec Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.ruskabystra.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

1. Základná charakteristika obce

1.1 História obce

Ruská Bystrá leží v horskom prostredí juhovýchodnej časti Vihorlatu, v nadmorskej výške okolo 450 m. V polovici 16. storočia sa rodiny Drugetovcov sporili o dedinské majetkové podiely na humenskom panstve, na ktorom jestvovala aj dedina Bystrá. V súvislosti s riešením sporu vznikli o nej najstaršie zachované doklady z rokov 1548 a 1551. V písomnostiach zo 16. a 17. storočia sa vyskytuje pod názvom Bystrá, hoci v pravopisných obmenách. Názov sa najskôr vzťahoval k tamojšiemu horskému potoku s rezko tečúcou vodou. Keď v údolí založili sídlisko, názov potoka sa stal názvom dediny. Zemepisná poloha dediny, jej názov, vývin osídlenia susediaceho okolia, ale najmä obsah uvedenej a mladších správ vedú k názoru, že Bystrú založil šoltýs s usadlíkmi podľa

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

valašského práva v prvej polovici 16. storočia, avšak pred rokom 1548. Bystrú založili z podnetu alebo so súhlasom šľachticov Drugetovcov na majetku ich humenského panstva. Drugetovci boli zemepánmi Bystrej aj v 17. storočí. Tamojšie valašské domácnosti v roku 1567 vyplatili daň kráľovi od 2,25 porty. Iné dve želiarske domácnosti daň neplatili. V roku 1582 zdanili valachov od dvoch port. Sídliisko malo v roku 1600 obývaných päť poddanských domov a dom šoltýsa.

Vtedy bola Bystrá malou dedinou. V 17. storočí tamojšie valašské domácnosti chudobneli. V roku 1610 vtedajších valachov ale aj želiarov zdanili spolu od jednej porty, v roku 1635 už len želiarov od štvrt' porty. Okolo roku 1630 mali tamojší slobodníci jedinečné povinnosti. Ruská Bystrá bola malou dedinou aj na prelome 17. a 18. storočia. V rokoch 1715 a 1720 v nej bývalo po päť poddanských domácnosti.

1.2 Prírodné pomery

Ruská Bystrá leží na východnom úpätí Vihorlatu v kotline vyerodovanej potokom Luha. Zo všetkých strán je obkolesená svahmi, rozčlenenými dolinami. Okrem okolia obce je zalesnená listnatým lesom. Stred obce je 453 m.

1.3 Technické pomery

Obec susedí s katastrálnymi hranicami obcí: v severnej časti s obcou Hrabová Roztoka (okres Snina), v severovýchodnej časti s obcou Ruský Hrabovec, v západnej časti s obcou Hlivišťa a Vyšná Rybnica, z juhu z obcou Podhorod'. Dopravné a pracovné väzby sú na mesto Sobrance.

Tabuľka č. 3: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	Nie
kanalizácia	Nie
ČOV	Nie
plyn	Nie
elektrina	Áno
verejné osvetlenie	Áno
obecný rozhlas	Áno
operátor mobilný	Áno
internet	Áno

Zdroj: Obecný úrad

1.4 Doprava

Obec Ruská Bystrá leží cca 25 km severne od mesta Sobrance. Do obce vedie cesta tr. III/5663 Ruská Bystrá – Ruský Hrabovec . Cesta III/5663 sa v obci Ruský Hrabovec pripája na cestu tr. II/566 Tibava – Podhorod' - Dúbrava. V obci Tibava sa cesta II/566 pripája na cestu tr. I/50 Košice – Michalovce – št. hranica Ukrajina a v obci Ubl'a na cestu tr. I/74 Strážske – Humenné – Snina – Ubl'a.

1.5 Životné prostredie

Územie je charakteristické pahorkatinným terénom s vysokým percentom lesných pôd. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií,

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

vyjadrujúcej kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologickej väzieb v riešenom území. Pre praktickú využiteľnosť je stanovená základná jednotka územného celku – katastrálne územie, v ktorom je hodnotený stupeň ekologickej stability (SES) podľa miery ekologickej kvality vegetácie a jej zastúpení v katastrálnom území. Stupeň ekologickej stability územia sa hodnotí podľa miery kvality vegetácie a jej zastúpenia v katastrálnom území na základe metodických pokynov. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologickej väzieb v katastrálnom území. Koeficient ekologickej stability v kvantitatívnom vyjadrení znamená:

- menej ako 3.0 - podpriemerná úroveň
- od 3.0 – 4.0 - priemerná úroveň
- nad 4.0 - vysoký stupeň ekologickej stability územia

O úrovni stupňa ekologickej stability katastrálneho územia v roku svedčia údaje v nasledovnej tabuľke č.1:

Rok	OP (ha)	Vinice (ha)	Záhrady (ha)	OS (ha)	TTP (ha)	Suma PP (ha)	LP (ha)	Vodná plocha (ha)	Zast. plocha (ha)	Ost. plocha (ha)	Celkom (ha)	ES
1994	3,41	0,00	30,36	0,00	420,92	464,69	696,46	1,53	5,39	19,67	1177,74	4,48
2011	3,41	0,00	30,35	0,00	420,82	454,69	722,89	1,65	15,02	2,29	1196,46	4,52

PHaSR Mikroregiónu Borolo

OP- Orná pôda

OS- Ovocné sady

TTP- Trvalé trávne porasty

PP- Poľnohospodárska pôda

LP- Lesná pôda

ES- Koeficient ekologickej stability

Na základe tejto klasifikácie sme získali priemernú hodnotu stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie obce Ruská Bystrá. Táto hodnota vyjadruje kvalitatívnu mieru ekologickej stability. Hodnota stupňa ekologickej stability 4,52 nám vyjadruje, že riešené územie patrí do krajiny s vysokým stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území ekologickej väzby nie sú silne narušené.

Pre porovnanie – priemerná hodnota SES v okrese Michalovce dosahuje 2,51. Katastrálne územie obce Remetské Hámre dosahuje 4,67. Vysoká nad Uhom – 1,64 a Veľké Kapušany – 1,85. Vysoký stupeň ekologickej stability obce Ruská Bystrá je spôsobený vysokým podielom lesa a trvalých trávnych porastov, najmenej ornej pôdy /percento zornenia 39,36/ v katastrálnom území obce a plošne vysokým zastúpením väzieb na ekologicky významné segmenty.

Vysoký stupeň ekologickej stability územia je jednou z podmienok pre využitie potenciálu pre realizáciu ekologicky vhodných foriem cestovného ruchu.

1.6 Obyvateľstvo

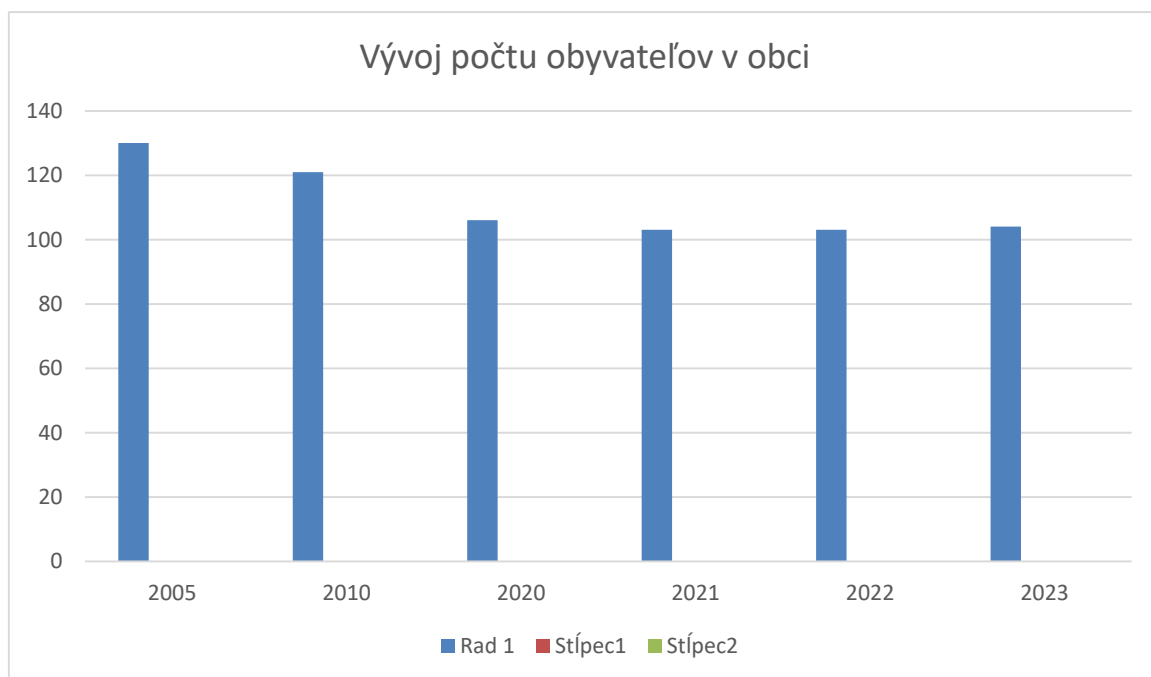
V obci Ruská Bystrá roku 2023 žilo v obci 104 trvale bývajúcich obyvateľov. Celková rozloha katastrálneho územia obce je 11,96 ha, priemerná hustota osídlenia 11,5 obyvateľov na 1 km². K najvýraznejšiemu poklesu obyvateľov bolo v období rokov 2010 a 2021. Tento klesajúci trend je postupne znižovaný.

Tabuľka č. 4: Obyvateľstvo

Rok / počet obyvateľov					
2005	2010	2020	2021	2022	2023
130	121	106	103	103	104

Vlastné zisťovanie z obce

Graf č. 1 Historický vývin počtu obyvateľov

Veková štruktúra obyvateľstva

Vekovú štruktúru obyvateľstva charakterizuje zastúpenie hlavných ekonomických aktívnych skupín v roku 2021:

· predproduktívny vek	0 - 14 rokov	15
· produktívny vek	15 - 64 rokov	66
· posproduktívny vek	65 a viac rokov	27

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu obyvateľov v predproduktívnom veku oproti poproduktívnym, môžeme očakávať demografický problém prestarnutia obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

Vzdelanie a zamestnanosť

Tabuľka č. 5: Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v roku 2021

Ukončené školské vzdelanie	Počet obyvateľov
Základné	21
Stredné odborné (bez maturity)	39
Úplné stredné odborné(s maturitou)	23
Vyššie odborné vzdelanie	5
Vysokoškolské vzdelanie	5
Ostatní bez udania školského vzdelania	5
Ostatní bez školského vzdelania	1
Deti do 16 rokov	9
Spolu	108

Vlastné zisťovanie z obce

Vývoj nezamestnanosti

Priemerný ročný počet evidovaných nezamestnaných v obci v roku 2011 bolo 22 ľudí. V roku 2014 bolo 19 ľudí, v roku 2021 bolo 10 ľudí, v roku 2022 bolo 10 ľudí a v roku 2023 bolo 8 ľudí.

Tabuľka č. 6: Miera nezamestnaných

Miera nezamestnaných					
Rok	2011	2014	2021	2022	2023
Obyvateľstvo	22	19	10	10	8

Vlastné zisťovanie z obce

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou, a v poľnohospodárstve.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Uvedené údaje odzrkadľujú stagnáciu počtu nezamestnaných a na druhej strane dochádza k odlivu obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by mala podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

NEZAMESTNANÍ a ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

V spolupráci s ÚPSVaR Sobrance obec organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

1.7 Bývanie

Domový a bytový fond

V obci výrazne prevláda 1 – 2 podlažná zástavba rodinnými domami (prevažne povojnová zástavba). Stavby sú situované okolo ciest a spravidla majú predzáhradku, dvor a záhradu. V zadnej časti dvorov sa nachádzajú prístavky a stavby, ktoré súvisia s drobnochovateľstvom a s poľnohospodárskou činnosťou majiteľa. Väčšina domov je v dobrom stavebno - technickom stave. Domy majú prevažne manzardové a sedlové strechy. Zástavba poväčšine pozostáva z domov, ktoré boli postavené po roku 1945. Okrem toho

Počet domov postavených v roku

2015 – 0

2016 – 0

2017 – 0

2018 – 0

2019 – 0

2020 – 0

2021 – 0

2022 – 0

2023 – 0

Tabuľka č. 7: Rodinné domy a byty

Rodinné domy				Byty			
Rok	Domy spolu	Trvale obývané domy	Neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty v rodinných domoch	Neobývané byty	Neobývané byty vyčlenené na rekreáciu
2021	59	48	11	59	48	11	0

Vlastné zisťovanie z obce

Tabuľka č. 8: Výstavba rodinných domov

Obec	
Obdobie výstavby	Rodinné domy
2001 - 2021	0

Podnikateľské subjekty a inštitúcie

Tabuľka č. 9: Podnikateľské subjekty a inštitúcie

Počet subjektov vedených v ŽR	1
Živnostníci nezapísaní v OR	0
Spoločnosti s ručením obmedzením	0
Neziskové organizácie	0

Zdroj: Obchodný register SR, Zoznam registrovaných spolkov a združení

1.8 Školstvo a vzdelanie

V obci sa nenachádza materská škola ani základná škola. Žiaci navštevujú materskú školu v Podhorodi a základnú školu v Sobranciach.

1.9 Sociálna sféra

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu.

Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Ruská Bystrá v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa zatiaľ neposkytujú v obci, ale sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. V blízkosti obce sa nachádzajú sociálne zariadenia Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS) Anna-Mária, v Horni, Zariadenie opatrovateľskej služby n.o. ReSocia v Remetských Hámroch. Domov na polceste ReSocia n.o. Petrovce. Zariadenie pre Seniorov v Koromli. Dom sociálnych služieb Michalovce. Zariadenie pre seniorov Michalovce a Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske.

Veková štruktúra obyvateľstva nám zatiaľ neukazuje demografický problém, ale v blízkej budúcnosti bude počítať s prestarnutím obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

- a. poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia.
 - b. nepriaznivého zdravotného stavu, jedným z riešení je denný stacionár novostavba alebo rekonštrukcia starého domu,
 - c. dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d. zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
 - e. jedáleň pre dôchodcov
 - f. rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a oddychovej zóny – parková zeleň, lavičky...
 3. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách pred obydliami spoločensky neprispôsobivých obyvateľov v rámci komunit osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci
 4. dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase
 5. riešenie denného stacionára, alebo domov sociálnych služieb a to v priestoroch bývalej základnej školy.

1.10 Zdravotníctvo

Zdravotnícke zariadenia sa v obci nenachádzajú.

Pre dostupnosť zdravotníckych zariadení v Sobranciach sa ani v budúcnosti nepočíta so zriadením týchto zariadení.

1.11 Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia

V obci sa pravidelne každoročne realizujú: stávanie mája, Deň deti, úcta k starším, obecná zabíjačka Mikuláš a Silvester.

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Ruská Bystrá má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza Gréckokatolícky Chrám Prenesenia ostatkov sv. Mikuláša, jednolodňová drevená baroková cerkev s polygonálnym ukončením presbytéria a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty, z rokov 1720-1730.^[4] Od roku 2008 je zapísaný v Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

1.12 Ubytovacie zariadenia

Ubytovacie zariadenia v obci chýbajú a to aj z toho dôvodu, že nie je rozvinutý cestovný ruch. Jeden rodinný dom sa využíva na prenajímanie.

V obci Beňatina sa nachádza ubytovacie zariadenia Merci s kapacitou 24 lôžok, v obci Inovce Škola v prírode, ktorá v poslednom období nie je využívaná a najbližšie ďalšie zariadenia sú v Sobranciach.

1.13 Služby -Stravovacie a reštauračné služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce nevíplyva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Stravovacie zariadenia sa v obci nenachádzajú, najbližšie sú obci Ubl'a a v Sobranciach, motorest Rybníčka vo Vyšnej Rybnici.

1.14 Cestovný ruch

Cestovný ruch v obci neexistuje. Je potrebné sa zamerať na pešiu turistku, propagácia prírody a krajiny.

Časy, keď vrcholom našich cestovateľských snov bol autobusový zájazd do Chorvátska, Bulharska alebo dokonca po roku 1989 až do Grécka, sú pomaly preč. Nová doba prináša so sebou nové trendy. Tak, ako sa mení svet - zdokonaľujú sa technológie, ľudia hľadajú lepšie zážitky, mení sa aj cestovný ruch. Aké sú teda nové trendy v cestovaní? Dosiahnuť, zdolať, zvládnuť. Cestujúci začínajú byť „unavení“ z obyčajného navštevovania krajín, pasívneho prezerania pamiatok, máčania sa v mori, či prechádzok po prírode. Najnovšie ich láka dosiahnuť niečo, prekonať samých seba, čosi dokázať – zabehnúť Bostonský maratón, vyliezť na Matterhorn, surfovať v mori, splaviť dravú rieku, prejsť peši niektorú z pútnických trás do španielskeho Santiaga de Compostela..... Work&Travel. Tento populárny spôsob cestovania spojeného s legálnou brigádou vo fastfoode, v marhuľovom sade, či ako plavčík na lodi nie je určený len pre vysokoškolákov. Stále viac ľudí si takzvané digitálne nomádstvo zvolí za životný štýl. Mnoho ľudí (informatici, novinári, blogeri, účtovníci, konzultanti...) totiž dokáže pracovať z takmer ktoréhokolvek kúta sveta bez toho, aby museli sedieť v kancelárii, postačí im počítač a pripojenie na internet. A tak sa na dlhší či kratší čas usadia v hociktorej krajine, kde je život lacnejší, slnko žiarivejšie a hlavne ľudia milší. A keď ich miesto začne nudiť, zbalia si ruksak a presídlia sa inam, o niekoľko sto kilometrov ďalej. „Neokukané“ destinácie. Mnohé známe a slávne mestá už hlásia problémy s nadmernými množstvami turistov, ktorí ich doslova valcujú. Cestovateľské klasiky ako Barcelona, Amsterdam, Benátky, Rím či Paríž už dokonca podnikli opatrenia a zaviedli reštrikcie voči hufom nevychovaných návštevníkov. Trendom sa preto v ďalších rokoch stane návšteva krajín a miest, ktoré sa doteraz neobjavovali na lesklých stránkach bedekrov. Menej populárne destinácie lákajú šarmom nepoznaného a v neposlednom rade sú aj lacnejšie. Hotely zamerané na komunitu. Veľa mladých ľudí dnes v ubytovacích zariadeniach nehľadajú dokonalé súkromie, ale, naopak, sociálne kontakty. Mnohé hotely naskočili na túto vlnu a zriaďujú vo svojich priestoroch veľké „obývačky“, kde sa hostia z celého sveta môžu stretnúť a zoznámiť. Čo dodať na záver? Tu sa ešte chcem rozpísať o starom, zaužívanom spôsobe trávenia dovolenky - tých niekoľkých dní zaslúženého odpočinku. Jednoducho, koľko ľudí, toľko chutí. Pre niektorých z nás sa toto obdobie spája s leňošením, ničnerobením, pre iných zase je to čas aktívneho oddychu a nevedia sa dočkať, kedy sa budú venovať vylepšovaniu svojho domu a jeho okolia, záhradky. Niektorí sa vyberie do hôr, iní si nevedia leto predstaviť bez mora, ale sú aj takí, ktorí sa cítia najlepšie vo víre veľkomesta. Sú však aj takí, ktorí radi spoznávajú ďaleké krajiny, ich obyvateľov, ich kultúru. Máme teda rôzne nároky a predstavy o ideálnej dovolenke. Jedno však máme to isté – snívame o takej dovolenke, ktorú si neskôr každý v rámci svojich možností aj naplánuje a zrealizuje. A keby sme nemali financie na dlhodobější dovolenkový pobyt, nemusíme smútiť, veď aj vydarený víkendový piknik má svoje čaro.

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

1.15 **Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2018 – 2023**

Tabuľka č. 10: Rekapitulácia rozpočtu obce

Prehľad hospodárenia obce v období od 2018 – 2023 (v celých €)						
Ukazovateľ / Roky	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bežné príjmy	53213,95	55667,14	48763,54	106396,22	48201,55	68766,99
Kapit. príjmy	24900,00	19501,00	4736,84	10000,00	14944,67	0,00
Finančné príjmy	0,00	15707,18	10491,07	12636,48	96318,79	19217,53
Príjmy spolu	78113,95	90875,92	63991,45	129032,70	159465,01	87984,52
Bežné výdavky	42572,85	62227,03	44983,39	39694,17	108250,23	57294,71
Kapit. výdavky	15856,20	18157,82	6371,58	25914,99	35052,58	2180,00
Finančné výdavky	0,00	0,00	0,00	0,00	14944,67	18350,58
Výdavky spolu	58429,05	80384,85	51354,97	65609,16	158247,48	77825,29
Zisk/strata	19684,90	10491,07	12636,48	63423,54	1217,53	10159,23

Vlastné zisťovanie z obce

1.16 **Samospráva**

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať Opatrenie klientskeho prístupu ktoré by riešilo vzťah zamestnancov úradu, ako aj poslancov OZ ku občanom a návštevníkom obce.

Manažment a správa obce

Súčasnú zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Ruská Bystrá. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 5 členov. Obec má zriadené obecné komisie: Komisia na ochranu verejného záujmu a na ochranu verejného poriadku. Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy. Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠS:

Sídlo matričného úradu	Sobrance
Sídlo pracoviska daňového úradu – kontaktné miesto	Sobrance
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Sobrance
Sídlo Okresného súdu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce
Sídlo pracoviska úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Sobrance
Sídlo Územnej vojenskej správy	Košice
Sídlo Okresného úradu	Michalovce, Sobrance

1.17 **Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia**

Obec Ruská Bystrá je súčasťou Vyššieho územného celku Košice. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce.

Počas svojho doterajšieho pôsobenia sa regionálna samospráva orientovala vo väčšine prípadov výlučne na plnenie kompetencií, ktoré jej boli stanovené zákonom. Plnenie ostatných kompetencií, stanovených zákonom iným orgánom verejnej správy, regionálna samospráva prirodzene očakávala od príslušných orgánov. Tento prístup sa za dvadsaťjeden rokov existencie Košického samosprávneho kraja ukazuje ako málo efektívny. Je to prístup zameraný na procesy, kde dodržanie procesu (kompetencií) limituje dosiahnutie výsledku, riešenie aktuálneho problému obyvateľa (napr. v oblasti nezamestnanosti, sociálnej degradácie a z nich vyplývajúcej chudoby). Ak jeden článok v reťazi si nedostatočne plní svoje kompetencie, tak celá reťaz neplní dostatočne stanovené funkcie. Alebo inými slovami, reťaz môže byť len taká silná ako jej najslabší článok. Preto stagnujúca alebo klesajúca životná úroveň na Východnom Slovensku a rastúca nezamestnanosť často prevyšujúca celoslovenský priemer nás nútia zmeniť tento málo efektívny model doterajšieho prístupu.

Táto zmena modelu prístupu bude v prvom rade vyžadovať zmenu doteraz zaužívaného spôsobu myslenia s ktorým sme pristupovali k riešeniu problémov v oblasti regionálneho rozvoja. Na základe doterajších skúseností by sme si mali uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. Preto sa budeme musieť pokúsiť zmeniť svoj doterajší prístup k riešeniu problémov, upustiť od uprednostňovania individuálnych stratégií, upustiť od prenášania zodpovednosti za riešenie našich problémov na iných a aktuálne problémy riešiť spájaním všetkých, ktorí nám môžu a chcú pri ich riešení pomôcť. Inými slovami pôjde o mobilizáciu sociálneho a ľudského kapitálu Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. A práve z týchto princípov vychádza aj predkladaná nová vízia a misia PHSR KSK 2016 – 2022, ktorého platnosť bola predĺžená do konca roka 2023.

Je treba si uvedomiť, že výhody globalizácie sa najviac prejavujú v rozvinutých regiónoch, teda tam, kde je vysoká kúpna sila a rozvinutá a intenzívna doprava. V podmienkach menej rozvinutých regiónov, s nízkou kúpnu silou a s nedostatočne vybudovanou dopravnou infraštruktúrou, môže globalizácia spôsobovať prehlbovanie medziregionálnych rozdielov. A zrejme preto dnes existujú dve Slovenská, rozvíjajúci sa západ a zaostávajúci východ.

Preto v súčasnosti nevidíme inú cestu, ako cestu zmeny od doterajšieho trpného a pasívneho prístupu k negatívnym dôsledkom celosvetových globalizačných trendov smerom k iniciovaniu aktívnejšieho postupu smerujúceho k podpore našich domácich lokálnych ekonomík s cieľom udržať čo najdlhšie finančné zdroje vo vnútri danej lokálnej ekonomiky. Z tohto uhla pohľadu nie je ani tak dôležitý aký objem finančných zdrojov bude vo vnútri lokálnej ekonomiky, ale rozhodujúce bude, ako dlho tam ostanú, koľkokrát sa dokážu otočiť (regionálny multiplikátor). Čo je treba pre to urobiť?

Je potrebné zmeniť náš doterajší prístup. Je treba prestať prenášať zodpovednosť za riešenie našej nepriaznivej situácie na iných a očakávať, že iní budú riešiť naše problémy. Je treba si uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. V tržnom hospodárstve sa človek jednoducho musí dokázať postarať sám o seba. Také sú pravidlá hry. V záujme zmeny nášho doterajšieho prístupu je preto treba začať hľadať vlastné tvorivé

riešenia a možnosti cestou mobilizácie a skvalitňovania ľudského a sociálneho kapitálu vo vnútri Košického kraja, vzájomnou spoluprácou akademickej, podnikateľskej a verejnej obce a hľadáním našich vlastných lídrov pre riešenie našich problémov. To je možné dosiahnuť spájaním všetkých, ktorí nám pri riešení našich problémov môžu a chcú pomôcť. Inými slovami je treba mobilizovať sociálny a ľudský kapitál Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. Spolupráca by tak mala zahŕňať celú oblasť sociálnej štruktúry spoločnosti od rodín a komúnit, cez neziskové organizácie až po kooperáciu podnikov a inštitúcií v klastroch a výrobných sieťach².

1.18 **Analýza silných a slabých stránok územia,**

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Ruská Bystrá nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť. Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrôčiť k formulácii špecifických cieľov.

² PHSR KSK 2016 - 2022

1.19 SWOT- Infraštruktúra a životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • aktívna spolupráca obce pri dobudovaní infraštruktúry na mikroregionálnej úrovni • záujem predstaviteľov obce o zabezpečenie sociálnej starostlivosti pre obyvateľov • dobrá dopravná dostupnosť územia • pokrytie telekomunikačným a internetovým signálom • úplná elektrifikácia riešeného územia • rast podielu vyseparovaného odpadu 	<ul style="list-style-type: none"> • nevyhovujúca dopravná dostupnosť a kvalita cestných sietí • vysoký podiel neobývaných domov v obci • nedostatočné protipovodňové opatrenia • nedostatočná technická úroveň cestných komunikácií • absencia priameho železničného spojenia • slabo rozvinutá sieť peších komunikácií • absencia zdravotníckeho zariadenia v obci • existencia starých environmentálnych záťaží v podobe divokých skládok • nezáujem občanov o životné prostredie • rast produkcie komunálneho odpadu • zlá/nízka kvalita vôd – povrchových aj podzemných • absencia školských zariadení (ZŠ a MŠ)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • východné Slovensko – prioritná oblasť dobudovania technickej infraštruktúry • možnosti čerpania EÚ fondov na dobudovanie infraštruktúry • Schengenský priestor – zvýšenie bezpečnosti v obciach • prechod na ekologické formy vykurovania • prílev nových investícií siete • možnosť čerpania prostriedkov z operačného programu Slovensko • materiálové a energetické využívanie odpadov – separovaný zber, recyklácia 	<ul style="list-style-type: none"> • oblasť ohrozovaná povodňami • administratívne bariéry pri čerpaní prostriedkov z EÚ fondov • zotrvanie pre vykurovanie tuhými palivami • veľký počet plánovaných investičných akcií • vysoká finančná náročnosť investícií • veľký rozpor medzi finančnými zdrojmi a strategickými zámermi • pri pomalej výstavbe základnej infraštruktúry v obci je riziko odchodu mladých ľudí z obce • nedostatok investícií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry • vysoká miera nezamestnanosti- riziko odsťahovania obyvateľstva za prácou

1.20 SWOT- podnikateľské prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • výhodná dopravná poloha, smer Michalovce – Užhorod • relatívne nízke mzdové náklady • pomerne vysoký podiel ľudí v produktívnom veku Tradície 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia väčších zamestnávateľov v obci • nepriaznivá sektorová skladba, kde rozhodujúci podiel má primárny sektor, najmä poľnohospodárstvo

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

<p>v poľnohospodárstve, prírodné podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu</p> <ul style="list-style-type: none"> • prítomnosť ľudových tradícií v živote obyvateľov • lacná pracovná sila • absencia zdroja znečisťujúceho životné prostredie 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka vzdelanostná úroveň voľných pracovných síl • zaostávajúce služby pre cestovný ruch • absencia priameho železničného spojenia • neexistujúca priemyselná výroba • transformácia poľnohospodárstva • nevybudované služby • malý počet podnikateľov , stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania • nepriaznivá sociálna a vzdelanostná úroveň obyvateľstva • nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných • odchod mladých ľudí, vyšší počet obyvateľov v poproduktívnom veku
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> – plánovaná dostavba diaľničného ťahu D1 až po hranice s Ukrajinou – blízkosť ukrajinskej hranice – partnerstvá – vybudovanie priemyselného parku so zameraním na potravinársky priemysel na území obce Bunkovce – dobrá dostupnosť centier osídlenia ako príležitosť pre odbytiská produkcie – Michalovce, Sobrance, Užhorod – podpora malých a stredných podnikov - zriadenie inkubátora, rozvoj kooperačných výrobných • rozvoj služieb súvisiacich s dopravou, tranzit, logistika 	<ul style="list-style-type: none"> • legislatívne zmeny obmedzujúce hospodársku súťaž • neatraktívne územie pre zahraničných investorov • nedostatočná podpora malých a stredných podnikov zo strany štátu • nedostatočná motivácia obyvateľov v oblasti podnikania • pomalý rozvoj infraštruktúry • pokles počtu stálych obyvateľov, strata identity obcí • nedostatočná jazyková vybavenosť (svetové jazyky) • zhoršenie sociálnej situácie obyvateľov obce • absencia tradícií poskytovania služieb v cestovnom ruchu

1.21 SWOT- kultúra, šport, služby

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vybudované nákupné služby • vybudovaný kultúrny dom 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia stravovacích služieb • absencia Klubu mladých

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

	<ul style="list-style-type: none"> • neexistujúce združenie pre ženy • neexistujú služby, okrem nákupných • absencia turistických tras a cyklotrás
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • oživenie života obce v dôsledku rozvoja cestovného ruchu • predpoklad na postupné využívanie opustených domov a rekonštrukcie na víkendové chalupy • možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo programu Slovensko 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti, nedostatok financií • nízka životná úroveň obyvateľstva • riziko stagnácie dlhodobo nezamestnaných • hroziaca nízka úroveň poskytovania služieb v dôsledku absencie tradícií • nevybudovaná infraštruktúra

1.22 Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- racionálne hospodárenie samosprávy
- pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov (množstvo pripravených projektových dokumentácií)
- neustále zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z Programu Slovensko na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- využitie celkom dobrej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti
- rozvoj poľnohospodárskej výroby
- aktivita obce na poli zapájania sa do regionálnych kooperačných štruktúr

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest, slabej ponuky trávenia voľného času a nedostatku možností bývania
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k najväčším ekonomickým centrom a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- nízka úroveň miezd v regióne Zemplín – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- slabo využívaný potenciál cestovného ruchu – v obci sú len v minimálnej miere vybudované zariadenia cestovného ruchu
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave. Ohrozenia obce Inovce vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže vedenie obce ovplyvniť.

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť obsahuje víziu a stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

1.23 Rozpočet a finančné hospodárenie obce

Hospodárenie obce sa riadi zákonom NR SR č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákonom NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákonom NR SR č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, nariadením Vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v platnom znení, zákonom NR SR č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov ako aj ďalšími internými predpismi a všeobecne záväznými nariadeniami obce Ruská Bystrá. Predložený návrh záverečného účtu roku 2023 - v súlade s § 16 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v platnom znení obsahuje požadované náležitosti:

- údaje o plnení rozpočtu v členení na bežný rozpočet, kapitálový rozpočet a finančné operácie v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- bilanciu aktív a pasív (stav majetku, pohľadávok a záväzkov),
- prehľad o stave a vývoji dlhu,
- hodnotenie plnenia programu obce

Po vykonaní ročnej účtovnej uzávierky k 31.12.2023 vykazuje obec Ruská Bystrá majetok v objeme 331 528,32 €. Neobežný majetok bol vo výške 320 733,72 €. Obežný majetok bol vo výške 10 474,61, z toho zásoby vo výške 110,40 € a finančné účtu v čiastke 10 364,21 €. Porovnaním majetku so stavom k 31.12.2017 a 31.12.2023 je jeho nárast o 46 184,26 €.

1.24 Zhodnotenie realizácie predchádzajúceho PRO

Platnosť predchádzajúceho PRO Ruská Bystrá 2017 – 2022.

3.1. Akčné plány

Zámer 1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

3.1.1 Cieľ 1.1. Kultúrny dom a Obecný úrad

Opatrenie	Rekonštrukcia budovy Kultúrneho domu a Obecného úradu za účelom zlepšenia energetickej úspornosti prevádzky
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizujúca firma
Predpokladaná výška investícií v €	32 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Stav	Projekt sa nerealizoval

3.1.2 Cieľ 1.2. Zveľaďovanie verejných priestranstiev

Opatrenie	Zrealizovať rekonštrukciu verejných priestranstiev
Zodpovedný	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizujúca firma
Predpokladaná výška investície v €	8 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Dotácia prostredníctvom MAS
Stav	Čiastočne zrealizované

3.1.3 Cieľ 1.3. Výstavba domu smútku a infraštruktúry na cintoríne

Opatrenie	Výstavba domu smútku a infraštruktúry na cintoríne
Zodpovedný	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizujúca firma
Predpokladaná výška investícií v €	65 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Stav	Projekt sa nerealizoval

3.1.4 Cieľ 1.4. Rekonštrukcia miestnych komunikácií a odvodňovacie kanály s chodníkmi

Opatrenie	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a odvodňovacie rigoly s chodníkmi
Zodpovedný	Starosta obce , poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná firma, realizujúca firma, občania v rámci aktivačných prác
Predpokladaná výška investície v €	50 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, zdroje KSK, nadácie
Stav	Čiastočne zrealizované

3.1.5 Cieľ 1.5 Regulácia miestneho potoka

Opatrenie	Zrealizovať projekt regulácie miestneho potoka ako preventívny protipovodňových úprav
Zodpovedný	Starosta obce,
Spolupracujúci	Projekčná organizácia a realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	35 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Environmentálny fond
Stav	Projekt sa nerealizoval

3.1.6 Cieľ 1.6 Výstavba autobusovej zastávky

Opatrenie	Výstavba autobusovej zastávky
Zodpovedný	Starosta obce,
Spolupracujúci	Projekčná organizácia a realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	17 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Dotácia prostredníctvom MAS
Stav	Projekt zrealizovaný

Zámer 2

Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania

3.2.1 Cieľ 2.1. Vytvorenie klubu mladých a dôchodcov a dôchodcov

Opatrenie	Vytvorenie klubu mladých a dôchodcov
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	4 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia MF SR
Stav	Rozpracovaná štúdia

3.2.2 Cieľ 2.2. Tradícia kultúrnych podujatí

Opatrenie	Vytvorenie tradície usporiadania kultúrnych podujatí v obci
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci OZ
Predpokladaná výška investície v €	12 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, zdroje KSK
Stav	Realizované pravidelne usporadúvanie kultúrnych a cirkevných podujatí

3.2.3 Cieľ 2.3. Zriadenie domu ľudových remesiel

Opatrenie	Zriadenie domu ľudových remesiel
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	15 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Stav	Projekt sa nerealizoval

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

3.2.4 Cieľ 2.4. Internetizácia obce

Opatrenie	Zabezpečenie informovanosti medzi samosprávou obyvateľstvom a podnikateľmi
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	25 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Stav	Projekt sa nerealizoval

3.2.5 Cieľ 2.5. Vybudovanie ubytovacích zariadení

Opatrenie	Vybudovanie ubytovacích zariadení
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	100 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Stav	Spracovaná štúdia

3.2.6 Cieľ 2.6. Domov sociálnych služieb, respektíve denný stacionár

Opatrenie	Domov sociálnych služieb, respektíve denný stacionár
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	100 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Stav	Projekt rozpracovaný

Zámer 3

Skvalitnenie životného prostredia

3.3.1 Cieľ 3.1. Výstavba oddychovej zóny

Opatrenie	Realizácia oddychovej zóny pre rodiny s deťmi v obci
Zodpovedný	Starosta obce,
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, SAŽP, realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	8 000 20 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, , Úrad vlády SR
Stav	Projekt zrealizovaný

3.3.2 Cieľ 3.2. Problém divokých skládok

Opatrenie	Odstránenie – likvidácia divokých skládok odpadu
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci OZ, občania v rámci aktivačných služieb
Predpokladaná výška investície v €	30 000
Finančné zdroje	Environmentálny fond
Stav	Sanácia čiernej skládky zrealizovaná

3.3.3 Cieľ 3.3. Výstavba verejného kompostoviska a technického zariadenia

Opatrenie	Výstavba verejného kompostoviska
Zodpovedný	Starosta obce,
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, SAŽP, realizátor stavby
Predpokladaná výška investície v €	100 000
Finančné zdroje	obecný rozpočet, , Envirofond
Stav	Spracovaná štúdia

Zámer 4

Rozšírenie ponuky voľno časových aktivít a cestovný ruch

3.4.1 Cieľ 4.1. Viacúčelový areál s ihriskami pre deti a dospelých

Opatrenie	Zrealizovať výstavbu Viacúčelový areálu pre loptové hry
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projektčná a dodávateľské firmy, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	12 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, VUC KSK, dotácia Ministerstva školstva SR
Stav	Projekt vypracovaný

3.4.2 Cieľ 4.2. Riešiť informačné tabule

Opatrenie	Riešiť informačné tabule
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	1 500
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR
Stav	Projekt zrealizovaný

3.4.3 Cieľ 4.3. Výstavba amfiteátra

Opatrenie	Výstavba amfiteátra
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	15 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR
Stav	Projekt zrealizovaný

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

3.4.4 Cieľ 4.4. Multifunkčné ihrisko

Opatrenie	Multifunkčné ihrisko
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	40 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR
Stav	Vypracovaný projekt

3.4.5 Cieľ 4.5. Vybudovanie cyklotrás

Opatrenie	Vybudovanie cyklotrás
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	15 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR
Stav	Spracovaná štúdia

3.4.6 Cieľ 4.4. Turistický, respektíve náučný chodník

Opatrenie	Multifunkčné ihrisko
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	40 000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR
Stav	Čiastočne zrealizované – turistický chodník Morské Oko- Remetské Hámre -Ruská Bystrá

Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu rozvoja obce predstavuje tie oblasti, ktoré sice ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Ruská Bystrá je teda od tohto ramena značne vzdialené. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou

vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Ruskú Bystru predstavujú mestá Sobrance (4. skupina) Michalovce (2a. skupina), Trebišov (2b. skupina), Sečovce (4. skupina), Vranov nad Topľou (2b. skupina), Strážske (5. skupina) a. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Ruská Bystrá teda na tejto najvýznamnejšej osi neležia a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Ruská Bystrá). Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností Program rozvoja obce Ruská Bystrá na roky 2024 - 2030 www.dokumentypreobce.sk Strana | 39 z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich. Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Sobrance by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Sobraniec smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti. Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitikovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti prilahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Ruská Bystrá.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Tabuľka č. 11: STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Členstvo obce v organizáciách

Obec Ruská Bystrá je členom viacerých združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Slovenska“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy obecných samospráv na celoslovenskej úrovni;
- Regionálne združenie miest obcí „Sobranského regiónu“ (ZMO-SR) – záujmové združenie právnických osôb (obcí a miest), založené za účelom poradenstva a kvalitnejšieho riešenia spoločných problémov a výziev v danom regióne;
- „Regionálne vzdelávacie centrum Michalovce“ – záujmové združenie právnických osôb, združujúce obce a mestá, poskytujúce svojim členom rôzne vzdelávacie aktivity, školenia a prednášky spojené s výkonom samosprávy;
- „Miestna akčná skupina Zemplín pod Vihorlatom“ (MAS ZpV) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- Záujmové združenie spoločenstva obcí mikroregiónu „Borolo.“ – záujmové združenie obcí Borolo, založené za účelom riešenia spoločných problémov týchto obcí;
- Občianske združenie „Diaľnica na Zemplín“ – občianske združenie, založené za účelom podpory budovania rýchlostnej komunikácie do regiónu Zemplína.

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

2.1 Vízia územia,

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC. Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä Agendou 2030. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať. Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska. Strategická časť Programu rozvoja obce Ruská Bystrá na roky 2024.-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PRO obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerat'. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorit na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná strategická vízia obce Ruská Bystrá:

Obec Ruská Bystrá bude obcou, ktorá bude vyvážené zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Bude vyvážené a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľad'ovania.

V súvislosti s rozvojom sa bude snažiť propagovať existujúce prírodné hodnoty, ktoré zasahujú do tejto oblasti. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť aj o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál – poľnohospodárska produkcia a drobné výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť. Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Ruská Bystrá. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Ruská Bystrá a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb.

Medzi významné činnosti – a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, v neposlednom rade aj ochrana životného prostredia. V súlade s poslaním obce Ruská Bystrá všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia.

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Zámer „Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti“ je nevyhnutné z hľadiska životných štandardov, ako aj udržania požadovanej štruktúry a počtu obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Zámer „Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania“ zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy.

Zámer „Skvalitnenie životného prostredia“ je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osvetla, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Zámer „Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľno časových aktivít“ budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu rozvoja obce Ruská Bystrá sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

3.1. Akčné plány

PRIORITA 1
HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Aktivita: 1.1.1 Rekonštrukcia budovy Kultúrneho domu a Obecného úradu

Špecifický cieľ	Rekonštrukcia budovy Kultúrneho domu a Obecného úradu za účelom zlepšenia energetickej úspornosti prevádzky
Doba realizácie	2025 – 2026
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	40 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Cieľ	úspora energie
Cieľová skupina	Občania obce a návštevníci obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	2
Pripravenosť	Odoslaná žiadosť o poskytnutie finančných prostriedkov- Environmentálny fond

Aktivita: 1.1.2 Rekonštrukcia verejných priestranstiev

Špecifický cieľ	Zrealizovať rekonštrukciu verejných priestranstiev
Doba realizácie	2025
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	10 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, MF SR
Cieľ	Zveľadenie verejných priestranstiev
Cieľová skupina	Občania obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	Projekt je pripravený

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
 Programovacie obdobie 2024 – 2030

Aktivita: 1.1.3 Výstavba domu smútku

Špecifický cieľ	Výstavba domu smútku
Doba realizácie	2025 – 2027
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	180 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Cieľ	Dôstojná rozlúčka zo zosnulým
Cieľová skupina	Pozostalí zomrelého
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	Rozostavaný

Aktivita: 1.1.4 Rekonštrukcia MK a odvodňovacie rigoly s chodníkmi

Špecifický cieľ	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a odvodňovacie rigoly s chodníkmi
Doba realizácie	2027 – 2028
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	55 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, zdroje KSK, nadácie
Cieľ	Bezpečná premávka
Cieľová skupina	Občania obce a užívatelia
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet bm rekonštruovaných MK
Pripravenosť	V úvahách II. etapa

Aktivita: 1.1.5 Regulácia miestneho potoka

Špecifický cieľ	Regulácia miestneho potoka
Doba realizácie	2027 – 2029
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	450 000,00
Zdroje financovania	Environmentálny fond, rozpočet obce
Cieľ	Preventívne protipovodňové úpravy
Cieľová skupina	Občania obce a vlastníci nehnuteľnosti v obci
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita: 1.1.6 Výstavba domových čističiek

Špecifický cieľ	Výstavba domových čističiek
Doba realizácie	2028 – 2030
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	270 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Environmentálny fond
Cieľ	Ochrana životného prostredia
Cieľová skupina	Občania obce a vlastníci nehnuteľnosti v obci
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet vybudovaných čističiek
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita: 1.1.7 Oprava mostov a miestnych komunikácií

Špecifický cieľ	Oprava mostov a miestnych komunikácií	
Doba realizácie	2025 – 2026	
Garant	Obec	
Spolupracujúci partneri		
Finančné náklady v eur	200 000,00 €	
Zdroje financovania	Poskytnuté transfery a vlastné zdroje	
Cieľ		
Cieľová skupina	Obyvatelia obce a vlastníci nehnuteľnosti v obci	
Vstupná hodnota	0	
Výstupná hodnota	Počet opravených mostov a bm opravenej komunikácie	
Pripravenosť	Rozpracované	

PRIORITA 2
SOCIÁLNA OBLASŤ

2.1.1 Aktivita: Klub mladých a dôchodcov

Špecifický cieľ	Vytvorenie klubu mladých a dôchodcov
Doba realizácie	2026 – 2027
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	40 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, dotácia MF SR
Cieľ	Vytvorenie priestoru pre realizáciu sa mládeže ako aj dôchodcov
Cieľová skupina	Občania obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	2
Pripravenosť	V úvahách

2.1.2 Aktivita: Tradícia kultúrnych podujatí a propagácia obce

Špecifický cieľ	Tradícia kultúrnych podujatí a propagácia obce
Doba realizácie	Priebežne
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	24 500,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, zdroje KSK
Cieľ	Vytvorenie tradície usporiadania kultúrnych podujatí v obci, zviditeľnenie obce prostredníctvom propagačných materiálov - brožúra
Cieľová skupina	Občania obce a široká verejnosť
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet podujatí
Pripravenosť	Z časti pripravené každoročne pakujuce sa podujatia

2.1.3 Aktivita : Dom ľudových remesiel

Špecifický cieľ	Zriadenie domu ľudových remesiel
Doba realizácie	2024 – 2025
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	35 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Cieľ	Propagácia ľudových tradícií
Cieľová skupina	Občania obce a návštevníci obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

2.1.4 Aktivita : Informovanosť samospráva – obyvateľstvo - podnikatelia

Špecifický cieľ	Informovanosť samospráva – obyvateľstvo - podnikatelia
Doba realizácie	Priebežne
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	24 500,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Cieľ	Informovanosť širokej verejnosti
Cieľová skupina	Občania obce a podnikateľské subjekty
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Množstvo aktivít
Pripravenosť	V úvahách

2.1.5 Aktivita : Ubytovacie zariadenie

Špecifický cieľ	Vybudovanie ubytovacieho zariadenia
Doba realizácie	2028 – 2029
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	Súkromný sektor
Finančné náklady v eur	75 000,00
Zdroje financovania	Súkromná spoločnosť, Program rozvoja vidieka
Cieľ	Ubytovacie zariadenie
Cieľová skupina	Turisti
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

2.1.6 Aktivita : Dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov

Špecifický cieľ	Domov sociálnych služieb, respektíve denný stacionár
Doba realizácie	2029 – 2030
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	350 000,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka
Cieľ	Dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov
Cieľová skupina	Občania obce a občania z regiónu
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

2.1.7 Aktivita : Cezhraničná spolupráca

Špecifický cieľ	Cezhraničná spolupráca s Ukrajinou, kultúra, šport a cestovný ruch
Doba realizácie	Priebežne
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	17 500,00
Zdroje financovania	obecný rozpočet, Mikroregión Borolo, MAS ZpV
Cieľ	Rozvoj cezhraničnej spolupráce
Cieľová skupina	Občania obce a ukrajinský partneri
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet podujatí
Pripravenosť	Vytvorená spolupráca s obcou Turji Remety, Turja Poľana , Turýčky ,prostriedky na činnosť

PRIORITA 3
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Aktivita: 3.1.1 Oddychová zóna pre rodiny s deťmi

Špecifický cieľ	Realizácia oddychovej zóny pre rodiny s deťmi
Doba realizácie	2026 – 2027
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	25 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet a MF SR
Cieľ	Vytvorenie oddychovej zóny v kameňolome
Cieľová skupina	Návštevníci kameňolomu
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Oddychová zóna
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita: 3.1.2 Divoké skládky

Špecifický cieľ	Likvidácia divokých skládok
Doba realizácie	2029 – 2030
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	50 000,00
Zdroje financovania	Rozpočet obce a environmentálny fond
Cieľ	Čistejšia obec
Cieľová skupina	Ochrana životného prostredia
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet zlikvidovaných skládok
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita: 3.1.3 Verejné kompostovisko

Špecifický cieľ	Výstavba verejného kompostoviska
Doba realizácie	2025 – 2026
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	130 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Environmentálny fond
Cieľ	Zníženie množstva KO a zhodnotenie biologicky rozložiteľného KO
Cieľová skupina	Občania obce a vlastníci nehnuteľnosti
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita 3.1.4 Vodozadržné opatrenia

Špecifický cieľ	Vodozadržné opatrenia v obci Ruská Bystrá
Doba realizácie	2024 – 2025
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	500 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Environmentálny fond
Cieľ	Ochrana životného prostredia
Cieľová skupina	Občania obce a majitelia nehnuteľnosti v obci
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet vodozadržných opatrení
Pripravenosť	Vypracovaná projektová dokumentácia

PRIORITA 4
Rozšírenie ponuky voľno časových aktivít a cestovný ruch

Aktivita: 4.1.1 Viacúčelový areál

Špecifický cieľ	Viacúčelový areál s ihriskami pre deti a dospelých
Doba realizácie	2025 - 2026
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	80 000,00
Zdroje financovania	Vlastný rozpočet, granty, dotácie, sponzor
Cieľ	Oživenie športového a spoločenského života
Cieľová skupina	Občania obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet prvkov
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita : 4.1.2 Informačné tabule

Špecifický cieľ	Informačné tabule v obci
Doba realizácie	2027 – 2028
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	6 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet
Cieľ	Informovanosť občanov o dianí v obci
Cieľová skupina	Občania obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Počet informačných tabúl
Pripravenosť	V úvahách

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

Aktivita : 4.1.3 Amfiteáter

Špecifický cieľ	Výstavba amfiteátra
Doba realizácie	2026
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	35 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet a Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
Cieľ	Výstavba amfiteátra
Cieľová skupina	Občania obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita : 4.1.4 Multifunkčné ihrisko

Špecifický cieľ	Multifunkčné ihrisko
Doba realizácie	2028 – 2029
Garant	obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	75 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky
Cieľ	Športové vyžitie občanov obce
Cieľová skupina	Obyvatelia obce
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	1
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita : 4.1.5 Cyklotrasy

Špecifický cieľ	Vybudovanie Cyklotrás
Doba realizácie	2024 – 2025
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	25 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky
Cieľ	Rozvoj cyklošportu
Cieľová skupina	Cyklisti
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Dĺžka v bm
Pripravenosť	V úvahách

Aktivita : 4.1.6 Turisticko náučný chodník

Špecifický cieľ	Turistický respektíve náučný chodník
Doba realizácie	2025 – 2026
Garant	Obec
Spolupracujúci partneri	
Finančné náklady v eur	25 000,00
Zdroje financovania	Obecný rozpočet Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky, KSK
Cieľ	Spoznávanie krásy prírody
Cieľová skupina	Občania obce a turisti
Vstupná hodnota	0
Výstupná hodnota	Dĺžka v bm chodníka
Pripravenosť	V úvahách

4. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Strategické zámery bude možné naplňovať, keď sa nebude meniť neustále dotačná politika a bude ľahšie môcť získať finančné zdroje z fondov EÚ, nakoľko obec z vlastných prostriedkov nebude mať možnosť naplňovať svoje strategické ciele.

4.1. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRO RUSKÁ BYSTRÁ

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami. V systéme riadenia a implementácie PRO je Riadiacim orgánom na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PRO, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu Monitorovacieho výboru. Orgánom auditu je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu Platobného orgánu vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu Sprostredkovateľského orgánu. PRO ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016). Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PRO, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PRO a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod. Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PRO za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PRO berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PRO a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PRO a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program rozvoja obce, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím,

vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov. Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PRO obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ. Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PRO Ruská Bystrá. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PRO. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PRO a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PRO a vstupujúce do partnerstiev na mimo sektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Ruská Bystrá, v súlade s opatreniami a aktivitami PRO Ruská Bystrá, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce. Ostatní socio - ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PRO Ruská Bystrá na roky 2024 – 2030. **Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Ruská Bystrá.** Implementácia PRO sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PRO by mali byť priamo napojené na rozpočet obce a zároveň reflektujú kompetencie obce. Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PRO je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poslanci obce, súčinnosť poskytnú jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Ruská Bystrá. Realizácia vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov, a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre euro fondy. V obci Ruská Bystrá je zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s PRO bezpredmetné.

4.2. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA NAPŔŔANIA PRO

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PRO patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2024 – 2030 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového

obdobia 2022 - 2030. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov. Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PRO je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PRO. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PRO Ruská Bystrá je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PRO. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PRO, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PRO a podklady pre rozhodovanie Obecného zastupiteľstva obce Ruská Bystrá (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PRO). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PRO v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PRO). Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PRO ako celku bude zabezpečovať OcÚ Ruská Bystrá. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PRO a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ a Obecného zastupiteľstva obce Ruská Bystrá. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PRO, resp. jeho rôznych aspektov.

Ciele PRO sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PRO. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PRO. Rámcové merateľné ukazovatele PRO sú uvedené na konci programovej časti PRO na roky 2024 - 2030. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. Hodnotenie v súlade so systémom riadenia, definovaným v PRO, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PRO a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PRO a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2024 – 2030) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PRO, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba). Pri hodnotení treba brať v úvahu skutočnosť, že návrhy do PRO podávali rôzne cieľové skupiny obyvateľstva, inštitúcie a jednotlivci. Nie všetky úlohy sú reálne z pohľadu samosprávy, nie všetky úlohy sú prioritné z pohľadu obecného zastupiteľstva a nie všetky úlohy je možné zrealizovať z vlastných prostriedkov obce, s prihliadnutím na nenáročnosť dotácií a nie celkom transparentný spôsob ich získavania. Niektoré úlohy môžu vychádzať z momentálnej nálady v obci či jednotlivých záujmov, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. PRO nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytyčenie dlhodobých cieľov a potrieb obce z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvo môže tento materiál dopĺňať a aktualizovať. Priebežné hodnotenie procesu priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá OcÚ Obecnému zastupiteľstvu obce Ruská Bystrá najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PRO, a priebežné správy o implementovaní PRO predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Ruská Bystrá. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecného zastupiteľstva obce Ruská Bystrá pri riadení realizácie PRO s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov. Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PRO, a určí osvedčené postupy. Výstupom následného

Program rozvoja obce Ruská Bystrá
Programovacie obdobie 2024 – 2030

hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PRO. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PRO (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2030. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Ruská Bystrá, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných Projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

Tabuľka č. 12: Harmonogram realizácie

Strategický zámer	Cieľ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.	1.1.1							
	1.1.2							
	1.1.3							
	1.1.4							
	1.1.5							
	1.1.6							
	1.1.7							
2.	2.1.1							
	2.1.2							
	2.1.3							
	2.1.4							
	2.1.5							
	2.1.6							
	2.1.7							
3.	3.1.1							
	3.1.2							
	3.1.3							
	3.1.4							
4.	4.1.1							
	4.1.2							
	4.1.3							
	4.1.4							
	4.1.5							
	4.1.6							

5. FINANČNÁ ČASŤ

5.1. Finančný plán na celú realizáciu PRO.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu Programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal Program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Tabuľka č. 13: Harmonogram realizácie s výškou finančných nárokov v tisícoch €

Strategický zámer	Cieľ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1.	1.1.1		20	20					40
	1.1.2		10						10
	1.1.3		100	50	30				180
	1.1.4				40	15			55
	1.1.5				250	100	100		450
	1.1.6					90	90	90	270
	1.1.7		150	50					200
2.	2.1.1			30	10				40
	2.1.2	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	24,5
	2.1.3	20	15						35
	2.1.4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	24,5
	2.1.5					50	25		75
	2.1.6						200	150	350
	2.1.7	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	17,5
3.	3.1.1			15	10				25
	3.1.2						30	20	50
	3.1.3		80	50					130
	3.1.4	350	150						500
4.	4.1.1		60	20					80
	4.1.2				3	3			6
	4.1.3			35					35
	4.1.4					50	25		75
	4.1.5	15	10						25
	4.1.6		15	10					25

Strategické zámery bude možné naplňovať, keď sa nebude meniť neustále dotačná politika a bude ľahšie môcť získať finančné zdroje z fondov EÚ, nakoľko obec z vlastných prostriedkov nebude mať možnosť naplňovať svoje strategické ciele.

6. ZÁVER

PRO Ruská Bystrá je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PRO je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby. Predmetný PRO Ruská Bystrá bol schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Ruská Bystrá dňa 19.04.2024 uznesením OcZ č. 9/1/2024 a zverejnený na web stránke obce www.ruskabystra.sk.

pečiatka obce

Ján Sakulič
starosta obce

7. PRÍLOHY PRO

7.1. Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska.
Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2008, Vol. 44, No. 2
Inštitút priestorového plánovania (2016): Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí. Bratislava: september 2016.
Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 Korec, P. (2005): Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s. MDVRR (2015): Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
Operačné programy 2014-2020
Partnerská dohoda 2014-2020
PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022
Register pozemkových spoločností
Register účtovných závierok
Štatistický úrad Slovenskej republiky
Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Bratislava: január 2020.
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Územný plán obce Ruská Bystrá
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
Weisová, D., Bernátová, M. (2012): Strategické plánovanie samosprávy. Žilina: Municipalia, 2012.
Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.maps.google.com
datacube.statistics.sk	www.minv.sk
datacube.statistics.sk/SODB/	www.orsr.sk
http://cp.atlas.sk	www.registeruz.sk
www.pamiatky.sk	www7.statistics.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.ives. vs.sk/heraldreg
https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo	www.benatina.sk
statdat.statistics.sk	www.zrsr.sk
www.beiss.sk	
www.cdb.sk	